

*Наталья Демченко,
ст. викладач, м. Київ,
Наталья Литвинчук,
ст. викладач, м. Київ*

Особливості розвитку комунікативної компетентності у майбутніх практичних психологів

Розвиток комунікативної компетентності займає особливе місце в підготовці майбутніх психологів. Багатоаспектність діяльності практичного психолога висуває певні вимоги до індивідуально-психологічних особливостей та професійних якостей фахівця, зокрема, до рівня його комунікативної компетентності.

Саме тому сучасна система вищої освіти при підготовці майбутніх практичних психологів повинна створювати відповідні умови для формування компетентного фахівця, який буде прагнути особистісної самореалізації та буде конкурентоспроможним на ринку послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що проблема комунікативної компетентності досліджувалася в різних аспектах: як професійна комунікативна компетентність висвітлювалася у працях С. Александрової, Д. Годлевської, О. Загородної, З. Підручної, Л. Пляки; як комунікативна компетентність фахівців різних спеціальностей відобразилась у роботах Т. Бутенко, О. Романовського, І. Данченко, Н. Завіниченко, О. Касаткіної, І. Козубовської, О. Краєвської, С. Макаренко, В. Назаренко, М. Тимофіївської, А. Хом'як, В. Черевко та ін.; як комунікативна компетентність з погляду лінгвістики, педагогіки, психології, соціології, теорії комунікації, культурології досліджувалась Л. Бахман, М. Канале, Н. Хомські, К. Фосс, О. Аргі, Дж. Костер, Д. О'Гейр, А. Палмер, Г. Рикхейт, Х. Віддоусон, К. Сабі та ін.

Беручи до уваги специфіку професії психолога майбутньому фахівцю потрібно вміти налагоджувати контакти, підтримувати стосунки, активно взаємодіяти, досягати взаєморозуміння у процесі виконання професійних функцій, розбиратися в поведінці людей, розуміти їх емоційний стан і потреби, надавати психологічну підтримку, знаходити індивідуальні підходи, адекватно реагувати на гнів, невдоволення, зберігати рівновагу в конфліктних ситуаціях, тобто бути підготовленими до ефективної комунікації та розумної поведінки. Все це сприяє повноцінному спілкуванню та передбачає те, що основним інструментарієм його роботи, окрім професійних знань та навичок, тестів, спеціальних психологічних методик та іншого, має виступати його власна особистість; самооцінка, цінності, власний образ себе та супроводжуватись активним якісним перетворенням особистістю свого внутрішнього світу.

Отже, комунікативна компетентність – це активна взаємодія, взаєморозуміння, в процесі якої відбувається, власне, співробітництво між психологом та клієнтом. Тому стає зрозумілим, що оволодіння та розвиток засобами й видами комунікативної компетентності, їхнє втілення у навчально-наукове, ділове, професійне спілкування стане запорукою успішної професійної діяльності майбутніх психологів.

З огляду на зазначене, на кафедрі педагогіки та психології професійної освіти Національного авіаційного університету при організації навчального процесу приділяють велику увагу формування комунікативної компетентності. Для реалізації цього завдання використовують різні психолого-педагогічних засоби:

По-перше, це зміст навчальних дисциплін із психології, за допомогою яких формуються, розвиваються практичні знання та вміння комунікативної компетентності студентів («Психологія ділового спілкування», «Риторика», «Соціальна психологія», «Психологія міжкультурних комунікацій», «Психосемантика», «Психологія конфлікту»);

По-друге, застосування у процесі навчання студентів ігрових та творчих методів, які активізують особистісний потенціал майбутнього фахівця і дають можливість орієнтуватися в ситуаціях професійного спілкування шляхом використання соціально-психологічних тренінгів професійного і особистісного зростання, спрямованих на активізацію самопізнання, саморозвитку та самовиховання; творчих домашніх завдань; дискусій.